

úgy, hogy semmit sem vesz el az egyetlen Közvetítő szerepéből és méltóságából, hiszen Mária Krisztusban gyakorolja a közvetítést, amely teljesen a Közvetítőhöz van rendelve. Mária közvetítése istenanyaságából folyik: a Közvetítő Krisztuséból részesedik és neki van alárendelve. Ez az anyai közvetítés azt valósítja meg az Egyház életében és történetében, amit már a kánai menyegzőn mondott szavai kifejeznek: „Tegyétek azt, amit mond nektek!”

Azt mondhatjuk, hogy az egész körlevelet egy alapvető gondolat fogja össze, ez ad neki lendületet: Mária hite. Az Egyház Máriával a hit zarándokútját járja. Ha valaki nyitottan és a lényegre figyelve tanulmányozza az enciklikát, észreveheti, hogy egyáltalán nem nehezíti meg az ökumenikus párbeszédet, hanem inkább elhárít bizonyos nehézségeket, rámutatva a katolikus Mária-tisztelet krisztológiai alapjaira.

* * * * *

Március 25-én, a szerdai általános kihallgatáson a Pápa maga jelentette be a Mária-körlevelet és néhány szempontot adott keletkezésére és célja megvilágításához. „Hosszú idő óta gondolkodtam rajta – mondotta –, hosszan érleltem a szívemben. Most köszönetet mondok az Úrnak, mert megengedte, hogy ezzel szolgáljam az Egyház gyermekeit, válaszolva azokra a várakozásokra, amelyek különböző jelek révén eljutottak hozzám.”

A Pápa megmagyarázta, hogy körlevelében egységet alkot a krisztológiai, egyháztani és mariológiai szempont: az Egyház Máriát Jézuson keresztül szemléli, Jézust pedig Márián keresztül. „A hit zarándoklata, amely a Boldogságos Szűz megélt tapasztalatának összefoglalata, mutatja azt az utat, amelyet a Mária-év során az egyház végigjár a Magnificat fényénél. Ezen az úton haladnak majd mindazok a férfiak és nők, akik őszintén egyháznak érzik magukat és ezért teljes jelentőségükben felmérik az új idők követelményeit.” A körlevél a Mária-év ünneplésére készülő katolikus egyháznak szól, de ugyanakkor szócsöve mindazoknak, akik a keresztények egységét óhajtják, sőt lényegében nyitott az egész emberi nem felé, mivel a Megváltás titkának kozmikus vetületét is érinti. Az egyház szolidáris az egész emberiséggel, földi zarándokútján együtt halad minden emberrel, akik a kétezredik év küszöbén meg akarják menteni civilizációjukat.

(Sz. F.)

A VASÁRNAP JELENTŐSÉGE A PLURALISTA TÁRSADALOMBAN

A Kanadai Püspöki Konferencia felkípásztori megfontolásai

Kanadában egyesek azt kívánták, hogy a bíróság függesse fel a vasárnapi kereskedelmi tilalmat. Egy pluralista társadalomban miért különböztetnénk meg ezt a napot a többítől? Nem „kényszerülnek ezáltal a nem hívők is a katolikusok szokásait követni?” Hátrányok származnának abból, ha vasárnap is nyitva állnának az üzletek vagy talán hasznos is lenne a nép ellátására?

A kanadai püspökök szükségesnek látták, hogy nyilatkozzanak a kérdésről, illetve a kérdések mögött meghúzódó alapelvekről. Szavukat a katolikus hívőkön kívül minden jóindulatú emberhez is irányították, mert a kérdés érinti az egész társadalmat. Ezt a nyilatkozatot közöljük csaknem teljes egészében.

Az Úr napja és a vasárnap egy szekularizált társadalomban

Legtöbb keresztény a hét első napján ünnepli Krisztus feltámadását. Ekkor fejezzük ki állandó függésünket Istentől, mindenek teremtőjétől, s különösképpen is hirdetjük, hogy Krisztus az ura mindennapi életünknek. Ezen az ünnepnapon gyűlünk össze, hogy hallgassuk Isten szavát, dicsérjük őt, s kifejezzük hálánkat. Üdvösségünket ünnepeljük Krisztusban, s örömünk elővételezése az élet teljességének, amellyel meg fog ajándékozni örök birodalmában.

Számos kanadai osztozik ebben az életszemléletben. Kívánják tehát, hogy kifejezést nyerjen országunk törvényhozásában: legyen ez a nap az istentisztelet napja, s mentes minden kereskedelmi tevékenységtől. Azonban sokszínű és pluralista társadalmunkban nem mindenkinek ez a felfogása. Egyesek a hét másik napján ünnepelnek; mások nem látják szükségesnek, hogy valamilyen napot szenteljenek Isten dicsőségére és hálaadásra. Ha tekintetbe vesszük a különböző véleményeket és a társadalomban végbement változásokat, úgy tűnik, hogy a törvény, amely tiltja a kereskedést vasárnapokon, nem igazolható azzal, hogy a keresztények nagy része az Úrnak fenntartott napnak tekinti. Mindez mégsem jelenti azt, hogy a vasárnapot egyenlőnek tekinthetjük bármelyik más nappal.

Már pusztán emberi szinten is több ok igazolja, hogy a hét egyik napja mentes legyen a munkától és a kereskedéstől. Ezek az okok olyan felfogásra épülnek, amelyet egyaránt elfogadhat a társadalom minden hívő és nem-hívő tagja. Mindenikünk vágyódik olyan munkaprogramra, amely tiszteletben tartja a személy igényeit és életformáit. Amikor mi a vasárnapot az Úr napjának tekintjük, megerősítjük és igazoljuk ezt a vágyat. Az emberek nagy többsége készségesen elfogadja, hogy versengő és túlfeszített társadalmunkban hetente legalább egy napra kiszabaduljunk a napi munka szorítójából. Ebben a meggyőződésben osztoznak azok, akik hisznek Jézus Krisztusban, de mások is. Amint II. János Pál állítja az emberi munkáról szóló enciklikájában: jogunk van a pihenésre. Az embernek szüksége van arra, hogy megálljon, s felfrissítse testi-lelki energiáit.

De nemcsak az szükséges, hogy legyen egy pihenőnapunk. Nem kevésbé fontos, hogy ez a nap a másokkal való találkozás és kapcsolatteremtés napjává váljék. Ha az emberek ugyanazon a napon pihennek, fenntarthatják és meg is erősíthetik kapcsolataikat és közösségi életüket. Át kell törni minden bezárkózást, amely veszélyeztetheti az egyén harmonikus kiteljesedését. A tetszés szerint választott pihenőnap csak fokozná a zárkózottságra való hajlamot és az individualizmust, amely már úgyis eléggé elterjedt társadalmunkban.

A találkozások és a személyek, közösségek közötti kapcsolatok összetartó erők a családi életben is. A vasárnap az egyetlen alkalom, amikor találkozhat-

nak a családtagok és barátok. Ha a hét bármelyik napja lehetne pihenőnap, az üzletekben dolgozó szülők már a hétvégeket sem tölthetnék együtt gyermekeikkel.

Nem gyakorolnánk jogtalan nyomást a családokra, a társadalom alapvető szervezetére, ha megszüntetnénk a vasárnapi pihenőnapot? A családnak szüksége van a közös pihenőnapra, hogy szorosabba fűzhesse a házastársi és szülői kapcsolatokat. Ezt állította nemrég a kiskereskedelmi dolgozók ontáriói szakszervezete.

A belső felfrissülés napja

Az előírt szünnap nemcsak testi és lelki energiákat frissít fel. Az igazi szünnap, a pihenés, a szabadidő vagy ahogy zsidó testvéreink mondják: a „shalom” egész valónkat újítja meg. Békét teremt Istennel, önmagunkkal és az emberi közösség tagjaival. Ebből a szemszögből pihenőnapunk kiváltságos alkalom arra, hogy elmélyülhessünk létünk alapvető értékeiben. Lehetővé teszi, hogy kiszabaduljunk mindennapi elfoglaltságainkból és így figyelmünket legmagasabb eszményeinkre fordíthassuk, nagyobb elhatározással követhessük lelkiismeretünk hívó szavát. Ezen a napon lehetőség nyílik arra, hogy felfedhessük magunkban azt, ami a legszentebb és legelidegeníthetlenebb. Ilyen értelemben beszélhetünk a vasárnap „szentségéről”, „szent” jellegéről minden kanadai számára.

A mindennapi élettől való eltávolodás azonban nem jelenti azt, hogy vasárnap menekülnünk kellene a világtól, s vissza kell vonulnunk valamiféle csendes öbölbe. Ellenkezőleg: a vasárnap összeszedettsége készít fel arra, hogy még határozottabban és bátrabban szolgálhassunk felebarátunknak a hét folyamán. Ez a nap segít abban is, hogy rendet teremtsünk mindennapi életünkben s megtaláljuk integritásunkat. Röviden: újjáteremtődés ez a nap (re-creation), hogy újrameghessük életünket.

A közös szünnap ünneplése eszköz arra, hogy megerősíthessük társadalmunk alapértékeit és kifejezhessük személyes és közösségi felfogásunkat a világról, az emberiségről. Mindannyian ismerjük társadalmunk hajlamát, azt, hogy előnyben részesíti a gazdasági értékeket. A gazdagság és az anyagi siker az általános jólét kulcsaként s a jó társadalom mércejeként szerepel. Ha mind a hét napon kereskedhetünk, nem sodródunk még tovább ezen az úton? Nem helyezünk minden hangsúlyt csak a jólétre? Nem szenved kultúránk régóta a fogyasztási láz uralmától? Nagyrészt üzletté váltak már a szabadidő alkalmi és a sportrendezvények is! Szinte semmilyen alkalom nincs már az érdekeltség nélküli személyes erőfeszítésre, következképp a személyiség kiteljesedésére. Végeredményben ugyanis a szabadság túlhajtása, hajszolása adás-vevéshez és rabsághoz vezethet az emberi kapcsolatok kifejlesztésében, jóllehet ezek jóval felette állnak minden gazdasági eredménynek. Társadalmunk azzal, hogy csak a nélkülözhetetlen szolgáltatásokra korlátozza vasárnaponként a kereskedést, bizonykodik arról, hogy a termelési folyamatoknál többre értékeli az emberi személyt. Ez a nagyrebecsülés arra a meggyőződésre támaszkodik,

hogy az emberi élet nyitva áll a transzcendensre. Innét nyeri végső értékét és értelmét, amely felülmúl minden gazdasági mozgató erőt. Nemrég Angliában is vita folyt a vasárnapi üzleti élet körül. Hume kardinális nyilatkozata szerint döntő jelentőségű, hogy a személyt helyezzük értéskálánk legfelső fokára: „Az az elvünk, hogy az ember többet ér minden kínálatnál és keresletnél: a társadalmi élet felülmúlja a kereskedelmi cseréket... Az igazi humanizmus ilyen távlatot követel.”

Ha a vasárnapot a személy jólétének szenteljük, jobban megértjük, hogy az élet nemcsak kihívás, hanem mindenekelőtt ajándék. Ipari s „ipar-utáni” társadalmunkban felül kell emelkednünk azon a hatalmas nyomáson, amely szüntelenül arra ösztökél, hogy megállás nélkül újítsunk. Egyéni és közösségi pihenőnapunk, a vasárnap olyan nap legyen tehát, amelyen megszabadulunk minden termelést és jövedelmet célzó szolgai feladattól. Ezért tekintjük ezt a napot az ingyenesség, a szemlélődés, csodálat, ima és hálaadás napjának. Az általános és szüntelen sürgölődés helyett a vasárnap kiváltságos perceké válik, hogy önmagunkat ragadhassuk meg, s így létezzünk, mielőtt birtokolnánk.

Vasárnap a közös pihenés és újjászületés napja

Pluralista társadalomban élünk, amelyben ma inkább a hagyományra sem mint a vallásos meggyőződésre épül a törekvés, hogy a vasárnap legyen a közös pihenőnap. Sokan, főleg a különféle munkásmozgalmak hangsúlyozzák, hogy a nép tudatába begyökerezett felfogás szerint vasárnap a heti pihenőnap. A vasárnap kultúránkhoz tartozik, amelyet a múltban a keresztények alakítottak ki. Ők ma is jogosan vesznek részt ebben a folyamatban, egyéb vallások tagjaival együtt, sőt azokkal, akiknek más a felfogásuk a világról.

Teljesen világos, hogy egyeseknek vasárnap is munkába kell állniuk, hogy a közösségnek biztosítsák a legszükségesebb szolgáltatásokat. Teljes megbecsülésünk és támogatásunk azoknak, akik ellájtják ezeket a teendőket: fontos szerepet töltenek be a közösség életében. Ügyelni kell azonban, hogy kárt ne szenvedjenek a szükséges pihenésben, bármilyen munkát is töltenek be.

Hosszú távlatban nem annyira a törvény ereje, mint inkább a nép akarata biztosíthatja a vasárnap sajátos jellegét. Még nem is régen azt képzelhettük, hogy egyszer s mindenkorra rögzítve van ennek a napnak a szerepe. S közben nem egyszer, szükség nélkül, ezen a napon vásárolunk be, hozzájárulva ezzel, hogy vasárnapon is egyre inkább a haszon, nem pedig a személyek érdeke álljon középpontban.

Keresztényi hivatásunk, hogy megőrizzük a vasárnap teljes jellegét. Megengedik-e, vagy nem vasárnap az üzletek nyitva tartását, lényegtelen, ha mi mindnyájan úgy ünnepeljük meg, mint az Úr napját. Az ősegyház híveinek példájára jöjjünk össze ezen a napon, hogy ünnepelve emlékezzünk meg az Úr haláláról és feltámadásáról. Jelentős napnak kell maradnia a vasárnapnak minden keresztény számára: a megtérésé, az imában töltött idő, az Isten szaváé. Az

egész teremtés nevében ki kell fejeznünk ezen a napon hálnkat Isten jóté-
ményéért, és imádkozni minden ember jólétéért és üdvösségéért.

A vasárnapi szentmise a katolikus egyház életében a dicséret és az imád-
ság legemelkedettebb formája. Amikor tehát összejönnek vasárnaponként a
hívek, dicsérik Istent, és az Úr feltámadását ünneplik, Isten szavát hallgatják,
amelyben életet és világosságot találnak; Testében és Vérében részesednek;
együtt fedezik fel, hogy formálja rajtuk keresztül az Úr az új eget és földet. Ez
a szent istentisztelet a keresztény közösség életének, főleg pedig egyházköz-
ségének középpontja és csúcsa.

A vasárnap ünneplése azonban nem fejeződik be a szentmise végével. Na-
gyon rosszul fognánk fel a vasárnapra vonatkozó parancsot, ha kizárólagosan
csak misehallgatási kötelezettséget látnánk benne. Az eucharisztia ünneplése
a felfrissülés és új lendület megszerzése, amely messze túllépi magát a vasár-
napot.

Megerősödve az új teremtés ünneplésétől, amelyet Isten Krisztusban nyil-
vánított ki, főleg vasárnaponként csatlakozunk más vallású testvéreinkhez is,
hogy újjá teremtsük testi és lelki erőnket. Hitünk szerint az ember Isten kép-
mása: méltósága vasárnap külön is sürget, hogy felfedezzük egyéni és közös-
ségi életünk azon területeit, amelyeken hagytuk, hogy az anyagi vágyak el-
uralkodjanak. Mint Krisztus tanítványaira, aki mindannyiunkat nevünkön nevez,
az a feladat hárul, hogy vasárnap külön erőfeszítést tegyünk személyi teljes-
ségünk újrafelfedezésére, s egyszersmind elkötelezzük magunkat olyan tevén-
ységekre, amelyek tovább humanizálják a társadalmat.

Vasárnap ünnepljük azt is, hogy Isten gyermekeivé fogadott, és népéhez,
az Egyházhhoz tartozhatunk. Kíváncsúgos idő tehát arra is, hogy kifejezhessük
bensőséges egységünket Krisztusban s rajta keresztül családukkal valamint
környezetuinkkel. Ezen az úton haladva eljutunk oda, hogy a vasárnap a talál-
kozás, a kölcsönösség és egymás megértésének alkalma és ideje lesz.

Magától értetődő tehát, hogy az Egyház fiainak, a keresztényeknek első-
ként kell a vasárnapnak teljes és az igaz értelmet adniuk.

Hiba-kilgazítás: Bár nem idegen Pázmány Péter stílusától a tökszár és a páf-
ránylevél, a 73. szám 98. oldalán felülről a 4. sornak a következőnek
kellott volna lennie:

vonalaít, hanem egyben utat is nyitottak a további kutatás irányába.

Újranyomások:

1. **A szegények orvosa:** Batthyány-Strattmann László. 3. kiadás.
Beszerezhető a „Szolgálatnál“ (A-1030 Wien, Gerlgasse 10/3)
2. **Blanár Mihály: Pió atya.** Bővített kiadás. Beszerezhető:
P. Dr. Radnai Tibor, Kapuziner Kloster (A-1010 Wien, Tegetthoffstrasse 2)